

אוגוסט 2009
אב תשס״ט

עבודות מחקר יישומי במכון דשׁא

מכון דשׁא עוסק בפיתוח עקרונות מדיניות לשמירה על השטחים הפתוחים. במסגרת זו, פועל המכון גם באמצעות ביצוע עבודות מחקר יישומי על ידי מומחים, בנושאים שונים המצויים על סדר היום של המכון.

להלן פירוט של עבודות סקר ומחקר יישומי המקודמות כיום במכון דשׁא:

נושא	עיקרי העבודה	מבצעים	מצב (נכון לאוגוסט 2009)
השמירה על השטחים הפתוחים, דו"ח לשנת 2008	ראו דו"ח לשנת 2007.	איריס האן, יואב שגיא, נעה עמית-כהן, אוהד לוי-זלוצקר, מכון דשׁא	בביצוע, יושלם בספטמבר 2009.
השמירה על השטחים הפתוחים – דו"ח לשנת 2007	סקירה של החלטות רשויות המדינה – הממשלה, מועצת מינהל מקרקעי ישראל, המועצה הארצית לתכנון ולבנייה – בהתייחס לשמירה על השטחים הפתוחים. פרק בדו"ח מוקדש לנושא האכיפה – מיפוי רשויות האכיפה בנושא השטחים הפתוחים בישראל, וניתוח החלטות בתי המשפט בהתייחס לעבירות בנייה בשטחים הפתוחים.	איריס האן, יואב שגיא, נעה עמית-כהן, מכון דשׁא.	הושלם, ניתן לצפייה באתר מכון דשׁא.
השמירה על השטחים	כנ"ל, בהתייחס לשנת 2006.	איריס האן, יואב שגיא ועומר כהן –	הושלם (ניתן לצפות באתר האינטרנט של

מכון דש"א	מכון דש"א	הפתוחים - דו"ח לשנת 2006
הושלם (ניתן לצפות בדו"ח באתר האינטרנט של מכון דש"א)	איריס האן ויואב שגיא- מכון דש"א.	סקירה של החלטות רשויות המדינה - ממשלה, מועצת מינהל מקרקעי ישראל, המועצה הארצית לתכנון ולבנייה - בהתייחס לשמירה על השטחים הפתוחים. פרק בדו"ח עוסק בנושא ההתנתקות - בחינת קבלת ההחלטות מנקודת המבט של שמירת השטחים הפתוחים.
הושלם, ניתן לצפות באתר האינטרנט של מכון דש"א	עו"ד ומתכנן ערים תומר גוטהלף	הצעה לבחינת האפשרויות והדרכים לרכישת קרקע ורכישה או ניווד של זכויות פיתוח בקרקע לצורך שמירתה כשטח פתוח: סקירת הפעילות החוץ-ממשלתית לרכישת זכויות בקרקע לצרכי שמירתה כשטח פתוח בארה"ב ובמערב אירופה, בחינת דרכים ומנגנונים אפשריים ליישום בישראל.
הושלם, ניתן לצפות באתר האינטרנט של מכון דש"א	ד"ר נחום בן אליא - חברת "נ"ב- ניתוח מדיניות, תכנון וניהול אסטרטגי בע"מ", פרופ' ערן רזין - האוניברסיטה העברית	ניתוח השפעות השלטון המקומי על יעדי השמירה על השטחים הפתוחים, וגיבוש המלצות לשינויים הנדרשים בתחום השלטון המקומי להשגת יעדים אלו.
הושלם ומצוי באתר המכון (להורדת החוברת לחצו כאן).	ענבל בריקנר-בראון	סקירה של מושגי יסוד, הגדרות ותפיסות שונות בסוגיית ניהול טבע עירוני: הגדרת המושג אקולוגיה עירונית, תפיסות שונות של המערכת

		האקולוגית העירונית, השפעת העיר על מדדים פיזיים של הסביבה, הקשר בין העיר והמגוון הביולוגי, חשיבות השמירה על שטחים ירוקים וטבע בעיר.	ניהול טבע עירוני
הערכה הושלמה, ניתן לצפות בה באתר האינטנט של מכון דש"א.	צוות מכון דש"א	ערכת הסברה הכוללת מצגת שקופיות (power point) בשילוב הסבר מפורט בנושא השטחים הפתוחים בישראל. המצגת כוללת את ההיבטים הבאים: מהם שטחים פתוחים, חשיבותם, דרכים לשמירה על שטחים פתוחים, איומים.	ערכת הסברה בנושא השטחים הפתוחים
הושלם, נמצא באתר מכון דש"א	גדי רוזנטל ונחום יהושע - משרד "כיוון" - אסטרטגיה, כלכלה ופיתוח עסקי	הצעה לכלים לכימות הערך הכלכלי של התועלות הציבוריות משטחים פתוחים. העבודה עתידה להוות מעין מדריך (manual) לדרך הפעולה המקצועית שיש לנקוט לצורך הכימות ואופני השימוש בכלים בתהליך קבלת החלטות בנושאי הקצאה וייעוד קרקע. המסמך מיועד לגופים המקבלים החלטות בנושאים תכנוניים, ובמיוחד עבור ועדות התכנון, ומשרד החקלאות. העבודה עתידה להתייחס גם לדרכי התמודדות עם ערכים שאינם ניתנים לכימות מבחינה כלכלית	כלים ומתודולוגיה להכללת ערכים חיצוניים (בני כימות כלכלי ואחרים) בתהליכי קבלת החלטות הקשורות בשטחים פתוחים
העבודה הושלמה, ניתן לצפות בה באתר האינטרנט של מכון דש"א.	ד"ר עמית מור, שמעון סרוסי, ועו"ד יובל לסטר, חברת אקואנרגי.	יתרונותיהם של מתקני ייצור המבוססים על אנרגיה מתחדשת – ברורים מבחינת התרומה לאיכות הסביבה. ואולם, הם אינם חפים מבעיות, ופעמים רבות	מקורות אנרגיה מתחדשת והשמירה על השטחים הפתוחים – יחסי

		<p>קיים קונפליקט מובנה בינם לבין יעדים של שמירה על שטחים פתוחים. מטרת העבודה הן: (1) לאמוד את הפוטנציאל הקיים בישראל לייצור אנרגיה ממקורות מתחדשים – סקירה של הטכנולוגיות הקיימות, תנאים פיזיים סביבתיים הנדרשים לקיומם, הצורך במערכות הולכה וכיו (2) לסקור את ההזדמנויות והבעיות במקורות אלו (3) להציע קווים מנחים לאיתור ולתכנון מתקנים כאלו.</p>	<p>גומלין והשפעות הדדיות</p>
<p>העבודה בוצעה, תושלם עד סוף שנת 2009.</p>	<p>עמיר בלבן – החברה להגנת הטבע, התחנה לחקר ציפורי ירושלים, איריס האן – מכון דשׁא.</p>	<p>סקירה של התועלות של שטחים טבעיים בעיר לקהילה, לחברה ולחינוך לשמירה על הטבע; סקירה של דוגמאות לאתרי טבע בארץ ובעולם המממשים תועלות אלה, המלצות לנושאים וקריטריונים לתכנון, הקמה והפעלה של אתרי טבע בעיר בדרך שתמש ותעצים את התועלות.</p>	<p>שטחי הטבע בעיר – התרומה לקהילה ולחינוך להכרת הטבע ושמירתו ודרכים למימושה</p>
<p>העבודה בביצוע, סיום צפוי עד לסוף שנת 2009.</p>	<p>ד״ר אהובה וינדזור נגה לב ציון- נדן.</p>	<p>זיהוי העדפות הציבור על מגזרי לדרכים שונות למימון החזקה ואספקה של שירותים חיוניים לציבור בשטחים פתוחים לסוגיהם, השפעות של גביית דמי כניסה ודרכי מימון שונות להחזקת שטחים פתוחים על זיקת הציבור לשטחים הפתוחים ועל רמת החזקה והשמירה על ערכיהם. העבודה תשמש בסיס לגיבוש עמדות לקביעת דרכים לניהול ומימון טיפוח והחזקה של</p>	<p>העדפות הציבור למימון החזקה והשירותים בשטחים פתוחים ציבוריים</p>

		שטחים פתוחים. העבודה תכלול סקירה תאורטית וסקר משתמשים.	
סיום העבודה צפוי עד סוף שנת 2009.	מיפוי שטחי הכורכר – מוטי קפלן, מתאר וסביבה. מיפוי סטטוטורי – צוות מכון דש"א. העבודה נערכת בשיתוף עם קק"ל, רשות הטבע והגנים והמשרד להגנת הסביבה.	מיפוי שטחי הכורכר ברחבי הארץ, מיפוי שימושי הקרקע הקיימים על גביהם, ניתוח סטטוטורי של התכניות החלות בשטחים אלו וגיבוש המלצות להגנה על בית הגידול הכורכרי. תוצר העבודה יהיה אטלס כורכרים, אשר יכלול, בין השאר, מיפוי של כל מחשופי הכורכר בישראל, מידע לגבי מצבם כיום והאיום הקיים לגביהם בעתיד. תשתית זו תאפשר מעקב רב שנתי אחר מצב בית הגידול הכורכרי, שחלקים גדולים ממנו מצויים באזורי הביקוש ונתונים תחת לחצי פיתוח מתמידים.	אטלס הכורכרים
העבודה בביצוע, שני דו"חות ביניים הוגשו למכון ירושלים לחקר ישראל	איריס האן העבודה בשיתוף עם מכון ירושלים לחקר ישראל	עבודה שנועדה לבחון ולנתח את אכיפת חוקי התכנון והבניה ושימושי הקרקע ולהמליץ על דרכים ליעול האכיפה בהיבט של שמירה מיטבית על השטחים הפתוחים.	אכיפה של חוק התכנון והבניה והשמירה על השטחים הפתוחים